

שמואל לוי

"תערוכה" / הארץ / 9.9.60 / תע' יחיד / 'רטרוספקטיבה' / מוזיאון תל-אביב

תערוכת ציורי השמן של שמואל לוי בבית דיזנגוף, מחזירה אותנו בבת אחת לציור שרווח בארץ בשנות העשרים, כאשר ה"חזרה למזרח" נתחברה להלכי רוח אימפרסיוניסטיים "חדשים". זוהי תערוכה רטרוספקטיבית ואפשר למצוא בה את התפתחותו של הציור מהסגנון האקדמי האירופי של תחילת המאה ועד לסגנון פיגורטיבי-אימפרסיוניסטי, עם נטייה לתיאור הווי מזרחי בצבעים הריפים ויחד עם זה רומנטיים ומתוקים.

לוי מוסר את הנוף בצורה ריאליסטית במערך צורני מקובל, ואת תפקיד מתן האווירה הוא מוסר לכתמי הצבע הנמסרים בצורה חופשית יותר. כתמים אלה אינם ערוכים במסכת צבעונית מאורגנת, אלא נמסרים ספונטנית, ולעיתים תכופות בצורה מקרית. דבר זה גורם שגם הניסיונות למסור אווירה פיוטית, או אפילו מיסטית, אינם משיגים את מטרתם ונשארים בתחום המלל. ציורי הווי של עדות המזרח כ"שמחה תימנית", "שיחות שבת", "אידיליה בוכרית" ודומיהם, אינם נופלים מבחינת המתק מציוריו של אבל פאן, אם כי הם נופלים מהם מבחינת הנחתם הטכנית - ציורים אלה הם רצדיבים אופייניים של ה"רומנטיקה המזרחית", שנתפסו לה כה רבים מהציירים שעלו מאירופה בשנים ההן. ציוריו של לוי נעשו בתום ובאמונה, אך אלה אינם מחפים על הפשטנות והנאיביות שבתפיסה. אמנם, ייתכן שציור מסוג זה נחשב כמבטא את "רוח הארץ" לפני כ-40-30 שנה, אך מאז חלו תמורות רבות בציור בעולם - וגם בארץ.